

Nadzwyczajne wydanie.

Łatwość pocztowa opłacona ryczałtem

Kraków, Poniedziałek 2 czerwca 1924 r.

GONIEC KRAKOWSKI

Redakcja i Administracja
Kraków, ul. Dunajewskiego Nr. 7.
Telefon 2502 — P. K. O. Nr. 151.100.

15 groszy

NARODOWY DZIENNIK ILUSTROWANY

Prenumerata wynosi w Krakowie miesięcznie Zł. 3.40 z odnośzeniem do domu Zł. 3.60. Zamiejscowa Zł. 4.20 Zagranicą Zł. 7.00

Wydawca: Inż. WŁADYSŁAW KUCHARSKI.

Nr. 124 — Rok VII.

Red. naczelny: Dr WŁADYSŁAW ŚWIRSKI.

Zbrodnia listopadowa przed sądem.

Ofiary zbrodni 6-go listopada

Dla upamiętnienia bohaterkiej pamięci obrońcówładu i porządku w Państwie, wymieniamy dziś nazwiska od kul socjalistycznych poległych w Krakowie oficerów i ułanów 8 p. ułanów. Są to:

Sp. rotm. Lucjan Bochenek, rotm. Fr. Lukaszewicz, podpor. Mieczysław Zagórowski, ułani: J. Domoń, M. Chodaczek, J. Wierciński, F. Antończyk, M. Korzenowski, A. Kuźmierz, I. Senadżak, T. Łazowski, S. Dubanowski, S. Prioch i J. Łaptucha.

RANNI BOHATEROWIE.

Poza wymienionymi zostali ranni w walce z tłumem:

Por. Bzowski, por. J. Sękowski, por. A. Oświęcimski, por. K. Santarius, ułani: J. Kolasinski, P. Woźniak, J. Podumar, J. Paprota, J. Markowicz, W. Troczyński, K. Naksintyński, J. Zaryczny, F. Góral, J. Furgal, W. Staby, T. Chodakowski, S. Chonter, J. Nowak, J. Borowik, D. Kowalczyk, Al. Kottis i W. Konik.

Polegli i ranni żołnierze będą stanowili dla potomków i stanowią dziś dla całej Polski smutny i tragiczny dowód tej strasznej hańby, jakiej dopuścili się krakowscy rebeljanci, mordując polskich ułanów, za co dziś stanęli przed sądem, który im wymierzy sprawiedliwą karę.

Pierwszy dzień rozprawy.

W dniu dzisiejszym rozpoczęła się w Krakowie rozprawa o smutnej pamięci zbrodni listopadowej w ub. roku.

Olbrzymie zainteresowanie, jakie rozprawa wzbudziła w całej Polsce, jest dowodem, że społeczeństwo polskie interesuje się sprawą i spodziewa się sprawiedliwego wyroku od sądu.

W BUDYNKU SĄDOWYM.

Już o godz. 8 rano na korytarzach okr. sądu karnego zaczęli się jawić oskarżeni, przedstawiciele prasy i publiczność. Przed budynkiem sądu ustawiono asysta policyjna. Każdego, wchodzącego zatrzymują funkcjonariusze policji. Wewnątrz budynku panuje wzorowy porządek dzięki sprawnej działalności policji pod komendą kom. dra Kobieli.

NA SALI.

Okolo godz. 8.30 przeprowadzają przez korytarze pod silną eskortą 20 oskarżonych, siedzących w więzieniu śledczym. Wszyscy usadawiają się na ławach, odgródzonych od sali barjerami. Po stronie lewej usadawia się obrona. Za zielonymi stolikami siedzą adwokaci, którzy mają bronić oskarżonych o zbrodni listopadowej — z ramienia Komitetu partyjnego P. P. S.: są to pp. Bogdani, Gross, Heska, Liebermann, Lustgarten, Ringelheim, Rosenzweig, Woźniakowski.

ZASTĘPCY POSZKODOWANYCH.

Obok siedzą trzej zastępcy poszkodowanych meo. Szurlej, Zagrobski i Zakrzewski. Adwokaci, skupieni kolo stolów, pilnie i nerwowo studjują akta, które leżą przed nimi.

Za barjerami zajmują miejsca oskarżeni, odpowiadający z wolnej stopy. Okolo godz. 9 wozny rozpoczyna wywoływać nazwiska oskarżonych. Na pierwszym miejscu zasiada dr Drobner. Niedaleko obok niego dr Langrod, przewodca Związku Strzeleckiego w Krakowie. Na samym końcu ław widać b. postać Klemensiewicza, pos. Stańczyka, urzędnika Kasy chorych Hoffmana i Jaroszewskiego. Wszyscy oskarżeni zjawili się.

Na lewo od nich ustawiony stolik prasy krakowskiej, poza nim miejsce dla prasy zamiejscowej.

Część sali, przeznaczona dla publiczności — prawie pusta.

TRYBUNAŁ.

W głębi, przy drzwiach, po prawej stronie, zgromadzony jest Trybunał. Widzimy przewodniczącego r. Markiewicza, ewent. jego zastępcę s. s. o. Wajdę oraz woźantów s. s. o. Warchałowskiego i Jaworskiego. Wszyscy ubrani w togi, obramowane czerwonymi pasami. Osobno stoi prok. Sozański. Z ramienia Gen. Prok. Skarbu występuje dr. Krzyżanowski. Po przeciwnej stronie ustawili się przysięgli.

O godz. 9.15 przew. Markiewicz otwiera rozprawę. Zabiera głos adw. Liebermann, który wylicza tych adwokatów, którzy bronią wszystkich oskarżonych z ramienia P. P. S.

W tej chwili przew. Markiewicz zarządza tajność. wskutek czego publiczność, a nawet dziennikarze, opuszczają salę.

PROWOKACYJNA DEPEZA.

Przed rozprawą do rąk pos. Maacka doręczono telegram adw. Paschalskiego, w którym ten donosi, że nie może narazie przyjechać i życzy obrońcom oskarżonych „owocnej, zwycięskiej pracy w tym historycznym procesie“.

Telegram wywołał liczne komentarze, w których ogólnie potępiano krok adw. Paschalskiego.

PRASA NA ROZPRAWIE.

W pierwszym dniu rozprawy zjawili się z przedstawiciele prasy, następujących dzienników: Goniec Krakowski (red. Hrabzyk), Głos Narodu (red. Lipecki), Czas (red. Korsak), Nowy Dziennik (red. Moses), Ilustrowany Kurjer Codz. (red. Stwora), Nowa Reliquia (red. Szperber), Kurjer Wieczorny (red. Fgiel).

Z zamiejscowych: Gazeta Warszawska i Kurjer Poznański (red. Morawska), Rzeczpospolita (red. Opioła), Słowo Polskie (red. Hrabzyk), Kurjer Warszawski (red. Lipecki), Echo Warszawskie (red. Sobel), Robotnik (red. Korolewicz), Kurjer Polski (red. Winawer). Poza tem cały szereg pism żydowskich, które gromadnie wysłały swoich reprezentantów na rozprawę. I tak jest Haint, Volkszeitung, Nasz głos i w. i.

Z zagranicznych pism zjawil się korespondent berlińskiej „Sozial. Parlamentskorresp.“ (dr Kruk)

SĘDZIOWIE PRZYSIĘGLI.

Po tajnym głosowaniu wybrano z listy przysięgłych następujących sędziów:

Tomasz Jabłoński, Piotr Solecki, Józef Friedmann, Antoni Turski, Tomasz Lukiewicz, dr Liban, dr Kirseb, Antoni Chodurek, Józef Weiss, Franc. Bednarski, Józef Singer, Feliks Bachlarz, R. Kubalski, Winc. Wolff.

PIERWSZE CZYNNOSCI.

Następuje ściąganie generaljów z poszczególnych oskarżonych.

Przy osk. Redlicha następuje ustalenie „formalności“ urodzin.

Przew.: Więc, kiedy urodził się pan formalnie, a kiedy faktycznie?

Osk. Redlich: Faktycznie w 1897 — a formalnie kiedy indziej, bo w r. 1895. (Wesołość).

Przewodniczący Markiewicz, trzeba to podkreślić, postępuje niezwykle taktownie, w szczególności wobec oskarżonych. Kilkakrotnie upomina publiczność i ławę obrońców P. P. S., aby nie rozmawiali, i nie utrudniali w ten sposób rozprawy.

Z ARMJI PETLURY.

Przy ściąganiu generaljów osk. Al. Litowczyński (prawo-ławn.):

Przew.: Kiedy pan przybył do Polski.

Osk. (akcentem rosyjskim): Przybyłem do Polski z armją Petlury.

Przew.: Jest pan obcym poddałym?

Osk.: Tak jest — rosyjskim.

WŁAŚCICIEL FOLWARKU.

Przy b. pośle Klemensiewicu:

Przew.: Czy ma pan majątek?

Osk.: Folwank i dom.

JAK OBRONCY PODZIELILI SIĘ OSKARŻONYMI?

Adwokaci podzielili się się następująco obroną poszczególnych oskarżonych:

Dr Liebermann broni pos. Stańczyka, Mich. Hoffmana i Bol. Jaroszewskiego.

Dr Heska broni St. Daszyńskiego, L. Fuchsa, J. Wildnickiego, dra Langroda, T. Galasa, J. Korzeniaka, M. Skrucza, R. Strasika, R. Rejtaraowa.

Dr Bogdani broni Eug. Goebela, St. Kmiecica, K. Kornickiego, J. Guzika, J. Kwintę, J. Rylkę, Z. Klemensiewicza.

Dr Woźniakowski broni dra Drobnera, St. Zajęca, Fr. Sochę, J. Bombę, T. Sulczewskiego.

Dr Śmiarowski broni Zd. Knapińskiego.

Dr Zubowicz (sen.) broni Al. Litowczyńkę.

Dr Rosenzweig broni J. Rejmana, J. Sudka, M. Turynę, Fr. Synowca, St. Pisarskiego, H. Ziffera.

Dr Gross broni W. Chrzanówkę, Al. Boyca, A. Nawrota, Fr. Gierada, Fr. Mazurkiewicza, J. Przybyśia.

DALSII OBRONCY.

Poza Komitetem występują jako obrońcy Dr Aschenbrenner, jako obrońca Wandy Tuchowicz, funkcjonariuszki kolejowej.

Dr Schönwetter, jako obrońca Juliana Redlicha i dr Birnbaum, jako obrońca Józefa Słotnika, funkcjonariusza sądowego.

Spodziewany jest nadto przyjazd adw. Śmiarowskiego (Wyzw.), Paschalskiego, jako obrońców oskarżonych, a nadto przyjazd adw. Dobrzańskiego z Warszawy, jako zastępcy poszkodowanych po zabitych.

PRZYSIĘGA SĘDZIÓW PRZYSIĘGLYCH.

Po ściągnięciu generaljów przewodniczący odczytuje rotę przysięgi dla sędziów przysięgłych, w której przysięgli zobowiązują się tak orzec o przestępstwie, jakby gotowi byli odpowiedzieć przed Bogiem

i sumieniem i że się z żadnym z oskarżonych porozumiewać nie będą w niczem.

Podczas przysięgi wszyscy obecni na sali wstają.

Wśród zupełnej ciszy każdy z przysięgłych powtórzył: „Przysięgam, tak mi Boże dopomóż!”

Zobowiązali się przysięgą sędzić sprawiedliwie.

Pierwszy atak obrońców socjalistycz.

O wyłączenie posła Stańczyka.

W „OBROŃCIE” POS. STAŃCZYKA.

Przed odczytaniem aktu oskarżenia zabiera głos p. Lieberman (socj.), który w przydługim i nieciekawym przemówieniu żąda, aby z aktu oskarżenia wyłączono te ustępy, które dotyczą pos. Stańczyka, na co rzekomo pozwolił (!) Sejm (?).

GŁOS MA P. HESKI.

Następnie przemawia p. Heski, który żąda, aby w rozprawie listopadowej urzędował tylko (?) jeden prokurator; p. Heski wołał z patosem: „my (oj. BPS) postanowiliśmy w tej właśnie rozprawie trzymać się ściśle litery prawaś.”

P. Bogdani żąda, aby z rozprawy wyłączo meo. Zakrzewskiego.

ODPOWIEDZ P. PROKURATORA NA ATAK SOCJALISTÓW.

Prok. Hubel stwierdza, że nie stoi na przeszkodzie, aby dwóch prokuratorów było w jednej sprawie, gdyż Państwo ma prawo mieć dwóch zastępców, tak jak ma do tego prawo prywatna osoba. Wobec czego będzie dwóch prokuratorów.

Co do pos. Stańczyka, to został on wydany raz przez Sejm, a wskutek czego wolno było władzom ścigać go za każdą zbrodnię, ujawnioną w związku z całą sprawą. Wobec tego Prokuratura nie potrzebowała po raz drugi odnosić się o Sejm o zezwolenie na akt oskarżenia przeciw pos. Stańczykowi. Poza tem zaś pos. Stańczyk miał prawo wnieść sprzeciw w swoim czasie, czego nie zrobił. Wobec tego wyłączenie pos. Stańczyka z aktu jest rzeczą bezprzedmiotową.

INCYDENT PODCZAS PRZYSIĘGI.

Podczas przysięgi, jeden z sędziów przysięgłych, żyd, nie może (!) powtórzyć słów: „Przysięgam, tak mi Boże dopomóż”. Dopiero na kilkakrotne wezwanie przez przewodniczącego — przysięgę powtarza słowo za słowem.

Po przysiędze zarządził przewodniczący przerwę.

ODPOWIEDZ MEC. ZAKRZEWSKIEGO.

Mec. Zakrzewski stwierdza, że zarzut p. Bogdaniego przeciw niemu jest sprzeczny z aktami. Mec. Zakrzewski stwierdza, że w grudniu ub. r. wysłał list do Prokuratury w imieniu matki osk. Struzika, która twierdziła, że brał on udział w rozruchach tylko podburzony. W świetnej przemowie mec. Zakrzewski stwierdza: W obliczu całego Trybunału i wobec sali sądowej, że jako Polak, katolik i Krakowianin czuje się moralnie zobowiązanym do zastępstwa tych ulanów i wachmistrza, którzy do dziś obecnie leżą jeszcze ranni w szpitalu od strzałów socjalistycznych.“

P. Liebermann słabo polemizuje z wywodami prok. Hubela.

P. HESKI BĘDZIE MÓWIŁ 10 RAZY.

Następuje szereg przemówień ze strony adwokatów z P. P. S.; p. Heski twierdzi, że bdezie mógł przemawiać w jednej sprawie tyle razy, ilu zastępuje oskarżonych, a ponieważ ma ich 10-ciu, wobec czego tyle przemówień będzie mógł on wygłosić. Takie stanowisko będzie stanowiło oczywiście pewną formę opozycji i przewodniczący to zauważył.

Przewodniczący krótko dowodzi, że wedle aktów i prawnego stanu żądanie o wyłączenie pos. Stańczyka jest niezasadne.

P. Heski stawia formalny wniosek o wyłączenie sprawy pos. Stańczyka o zbrodnię zabójstwa.

Trybunał po wysłuchaniu wywodów udał się na naradę, przyczem przewodniczący oświadczył, że wynik narady w sprawie zgłoszonych wniosków, w szczególności co do wyłączenia z aktu zbrodni zabójstwa odnośnie do pos. Stańczyka ogłosi jutro o godz. 9 rano. Na tem rozprawę dziś zakończono. Kl. Hr.

Przed kryzysem prezydjalnym we Francji.

Prezydent Millerand jest zdecydowany ustąpić jeśli za żądanie jego ustąpienia weźmie odpowiedzialność Izba i Senat.

Paryż. (PAT). W kołach parlamentarnych przewidyją jako rzecz niemal pewną, że natychmiast po dokonaniu wyboru biura prezydjalnego Izby, grupa socjalistów radykałów wystąpi z wnioskiem, którego przyjęcie przez Izbę ipso facto musiałoby pociągnąć za sobą ustąpienie Milleranda. Również zdaje się być pewnym, że Millerand jest zdecydowany podporządkować się tylko takiej uchwale Izby, która będzie angażowała odpowiedzialność całej Izby, jako takiej, nie myśli natomiast podporządkować się wrogim manifestacjom poszczególnych grup parlamentarnych.

EWENTUALNY PRZEBIEG KRYZYSU.

Paryż. (PAT). Dzisiejsze poranne dzienniki wyrażają rozmaite przypuszczenia co do ewentualnego przebiegu, jaki przybierze sprawa kryzysu, dotyczącego stanowiska prezydenta republiki. Dzienniki między innymi wskazują na to, że należy zwrócić uwagę w równej mierze na postawę, jaką w tej sprawie zajmie senat, a którego lewica demokratyczna zbierze się na posiedzenie w dniu jutrzejszym, jakoteż na postawę, jaką zajmie pełne posiedzenie grup lewicowych obu Izb. Wedle informacji „Ere Nouvelle” podobno już wydane zostały dyspozycje celem odprawienia przygotowań sali kongresowej Wersalu, w której ewentualnie odbędzie się posiedzenie kongresu dla dokonania wyborów nowego prezydenta republiki. Millerand już podobno powziął decyzję co do swego ustąpienia, pragnie tylko przeczekać na wyraźną deklarację w tej sprawie obu Izb ustawodawczych (re-

dzie) prezydenta republiki do parlamentu kończy „Ere Nouvelle”, będzie wydosowane prawdopodobnie we czwartek.

SOCJALIŚCI PRZECIW MILLERANDOWI.

Paryż. (PAT). Kongres partji socjalistycznej przyjął jednomyślnie wniosek Benaudeta, polecający wszystkim członkom partji zwalczać każdy gabinet, któryby przyjął teki z rąk Milleranda.

GRUPA BRIAND'A PRZECIW MILLERAND'OWI.

Paryż. (PAT). Grupa republikancko-socjalistyczna uchwalila jednogłośnie, nie niemożliwa jest wszelka współpraca z Millerandem. Podczas dyskusji Briand opuścił posiedzenie.

STANOWISKO RADYKAŁÓW I HERRIOTA.

Paryż. (PAT). Stronnictwo radykałów-socjalistów przyjęło jednogłośnie wniosek stwierdzający, że prezydent Millerand wystąpił poza ramy konstytucji, w następstwie czego nowa większość nie może go danyć zaufaniem. Herriot przyłączył się do wniosku, sprzeciwiając się jednakże zakazowi lewicy co do przyjmowania mandatów z rąk prezydenta Milleranda, przyczem dodał, że pragnie zachować swobodę działania na wyzalek powołania go przez Milleranda.

STANOWISKO CAŁEJ LEWICY.

Paryż. (PAT). Na plenarnym posiedzeniu kantetu lewicy postanowiono przyłączyć się jednogłośnie do wniosku stronnictw radykalno-socjalistycznych.

Po zamachu na kanclerza Austrii

Dalsze szczegóły. — Zgon ks. Seipla?

Wiedeń. (PAT.). Zamach na kanclerza dra Seipla został wykonany na dworcu kolei południowej o godzinie 7 min. 9 wieczorem, gdy kanclerz wysiadł

z pociągu powracając z poświęcenia sztandaru, na którym bawił w jednej miejscowości pod Wiener Neustadt. Sprawca zamachu robotnik strzelił dwa razy

do kanclerza i zranił go ciężko w płuco. Następnie strzelił on cztery razy do siebie raniąc się ciężko. Kanclerz, który w pierwszej chwili nie wiedział, że jest ranny postąpił kilka kroków dalej, poczem dopiero upadł na ziemię. Wezwane pogotowie ratunkowe przewiozło kanclerza do szpitala Wiener Krankenhause. Stan kanclerza jest poważny, jednak nie beznadziejny. Pisma wiedeńskie donoszą, że policja wiedeńska jeszcze przed kilku dniami ujęła pewnego mężczyznę, którego podejrzewano o należenie do spisku na życie kanclerza. W dniu wczorajszym miało właśnie dwa lata od objęcia rządów przez kanclerza Seipla na podstawie uchwały zgromadzenia narodowego z dnia 31 maja 1922. Sprawca zamachu nazywa się Karol Javorek i jest robotnikiem z miejscowości Pottersdorff. Wykonał on zamach z pobudek politycznych. Kilka pism podaje, że przy sprawcy znaleziono list, w którym pisze on, że odbiera sobie życie z powodu popełnienia malwersacji w fabryce, w której pracował, że jednak pragnie zabić także jeszcze drugiego człowieka, który, zdaniem jego, w nien jest nędzy robotniczej.

Wiedeń. (PAT.). Dziś rano o godz. 7.30 wydali lekarze pielęgnujący rannego kanclerza Seipla w szpitalu Wiedener Krankenhause następujący biuletyn o stanie zdrowia kanclerza: Po dobrze przebytej nocy, ogólny stan zdrowia zadowalający. Puls 96, temperatura 36.7. Rana iknawia. Rannemu potrzebny jest spokój. Do operacji na razie nie ma żadnego powodu. (—) Podpisy lekarzy.

Wiedeń. (PAT.). Pisma dzisiejsze zwracają uwagę, że kanclerz Seipel choruje na cukrzycę i z tego powodu zachodzi obawa komplikacji.

STAN ZDROWIA WZGLĘDNIE POMYŚLNY.

Wiedeń. (PAT.). W chwili po przywiezieniu rannego kanclerza dra Seipla do szpitala Wiedener Krankenhause, przybyli tam postowie angielski i francuski oraz inni członkowie ciała dyplomatycznego, aby zasięgnąć informacji o stanie zdrowia kanclerza.

Wiedeń. (PAT.). Wedle biuletynu lekarskiego wydanego wczesnie rano kanclerz Seipel jest zupełnie przytomny. Rana nie sprawia bólów. Stan kanclerza jest względnie pomyślny.

ZGON KS. SEIPLA?

Kraków. 2 czerwca. Dziś rozeszły się w Krakowie pogłoski, że kanclerz dr. Seipel zmarł. Wiadomości tych nie dało się sprawdzić.

REDUKCJA IMMIGRACJI DO STANÓW ZJEDN.

Jak donoszą z Nowego Jorku nowa ustawa o imigracji do Stanów Zjednoczonych zmniejsza ją z 357.801 osób na 161.990 rocznie.

Najbardziej uwzględnionymi państwami w tej ustawie są: W. Brytania i Niemcy. Liczbę imigrantów, pochodzących z W. Brytanji (razem z Irlandją), zmniejszono z 77.342 tylko na 62.558, a imigrantów z Niemiec z 67.607 na 50.229.

Natomiast kraje Europy południowej i wschodniej dotknięte zostały silnie przez redukcję, wynoszącą dla nich, przeciętnie, 0,9 dotychczasowej liczby.

WYKOPALISKA W AMERYCE.

Coraz częściej dokonywane ostatnimi czasy odkrycia archeologiczne w Ameryce, zwanej potocznie „Nowym światem”, wskazują, że nazwa ta jest błędna, bo istniała tam cywilizacja, również stara, jak nasza.

Świeżo podaje np. „Manchester Guardian” interesujące szczegóły o odkryciach, dokonanych przez wyprawę angielską w tej części Hondurasu, który jest w posiadaniu Anglii. Znaleziono tam bowiem ruiny jakiegoś bardzo starego miasta, zajmujące kilka hektarów przestrzeni, a zawierające w sobie, między innymi, piramidy na przeszło 100 metrów wysokości.

Określić dokładnie czas, z jakiego te ruiny pochodzą, niepodobna. Wszystko jednak wskazuje, że należą one do rządu miast z epoki państwa Mayów, między którymi wyróżniało się miasto Teotihuacan, zbudowane na ruinach innego, dawniejszego miasta, prawdopodobnie starszego, niż kultura doliny Nilu. W każdym razie epokę istnienia miasta Teotihuacan określić można na 2000 lat przed naszą erą, znajdujące się zaś pod niem miasto jest o wiele starsze.

Szef ekspedycji meksykańskiej, która te ruiny także badała, zrobił interesującą próbę wskrzeszenia przemysłu domowego z przed lat tysięcy. Dał on miarowe próbki wyrobów garncarskich i deseni, znalezionych w tych ruinach, do kopjowania dzisiejszym napół cywilizowanym ludpanom na wyrobach, które dziś sporządzają, jako garncarze i tkarze.

Rzecz godną uwagi jest, że niektóre barwy na przedmiotach kamiennych z owej oddalonej epoki zachowały całą swą świeżość i siłę, tak, że niezem zmyć ich nie można. Ludzie zatem ówczesni posiadali sekret wyrobienia tak trwałych barwników, jakich my fabrykować nie umiemy.